

İKV BİLGİ NOTU

AB'DEN TEK PAZAR ACİL DURUM ARACI

*Ahmet Emre Usta, İKV Uzman
Yardımcısı*

COVID-19 salgını AB'nin en önemli başarılarından biri olan Tek Pazar'ın ani ve büyük krizlere kaşı hâlen savunmasız olduğunu gösterdi. Salgın sürecinde kabul edilen ancak yeteri kadar işlevsel tasarlanmayan AB içerisindeki ihracat ve seyahat kısıtlamaları; malların, hizmetlerin ve kişilerin serbest dolaşımını engelleyerek ekonomik maliyetlere, gecikmelere neden oldu ve krize karşı doğru bir müdahalenin yapılmasını engelledi.

Avrupa Komisyonu, 19 Eylül 2022 tarihinde, bir kriz yönetişimi çerçevesi olarak gelecekteki olası acil durumlarda malların, hizmetlerin ve kişilerin serbest dolaşımını korumayı amaçlayan Tek Pazar Acil Durum Aracı'nı (*Single Market Emergency Instrument - SMEI*) tanıttı.¹

SMEI, Tek Pazar'ın işleyişine yönelik farklı risk seviyeleri için kapsamlı bir yeni yönetim mimarisi oluşturmayı amaçlıyor. Bu doğrultuda SMEI, "acil durum planlaması" (*contingency planning*), "Tek Pazar teyakkuzu" (*Single Market vigilance*) ve "Tek Pazar acil durumu" (*Single Market emergency*) gibi kriz durumlarına karşı uygun koordinasyon mekanizmaları² geliştirmeyi içeriyor:

- **Acil Durum Planlaması:** Acil durum planlaması mekanizmasının kriz olmadığı ve Tek Pazar'ın normal bir şekilde işlediği durumlarda geçerli olması bekleniyor. Kriz protokolleri, kriz iletişimi, eğitim ve simülasyonların hazırlanması ile Tek Pazar'daki aksaklıklar için erken uyarı sisteminin kurulması ihtimal planının öngördüğü eylemler olarak karşımıza çıkıyor.
- **Tek Pazar Teyakkuzu:** Tek Pazar'da önlem alınması gerektiğinde bir Komisyon kararı ile uygulanabilecek Tek Pazar teyakkuz mekanizması, stratejik öneme sahip mal ve hizmetlerin tedarik zincirlerinin izlenmesi, stratejik öneme sahip malların rezervlerinin oluşturulması ve stratejik öneme sahip mal veya hizmetlerin kamu tarafından satın alınmasının kolaylaştırılmasını içeriyor.
- **Tek Pazar Acil Durum:** Tek Pazar acil durum mekanizmasının, Tek Pazar üzerinde geniş ve kapsamlı etkisi olan bir kriz durumunda, Konsey kararı ile etkinleştirilmesi ön görülüyor. Bu kapsamda ilgili mekanizma, kriz anında, malların, hizmetlerin ve insanların serbest dolaşımına getirilen yeni kısıtlamaları dondurma; Üye Devletlerin yeni kısıtlamaları mümkün olan en kısa sürede bildirmelerini sağlama; malların bulunabilirliğini, tedariğini ve stratejik rezervlerin koordineli dağıtımını kolaylaştırma gibi önlemler, içeriyor.

¹ Avrupa Komisyonu, "Crisis-proofing the Single Market: Equipping Europe with a Robust Toolbox to Preserve Free Movement and Availability of Relevant Goods and Services", 03.10.2022, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_22_5443

² A.g.e.

SMEİ ayrıca Komisyonun son çare olarak kullanabileceği önlemlere başvurmasına da izin veriyor. Ekonomik aktörlerden resmî olarak bilgi talep edebilmesi, firmalardan krizle ilgili ürünler için öncelik dereceli siparişleri kabul etmelerinin istenmesi ve uygunluk değerlendirmesi de dâhil olmak üzere daha hızlı test ve akreditasyon yoluyla belirli ürünlerin piyasaya daha hızlı sürülmesinin sağlanması bu önlemlerden bazıları olarak karşımıza çıkıyor.³

³ Avrupa Komisyonu, “Crisis-proofing the Single Market: Equipping Europe with a Robust Toolbox to Preserve Free Movement and Availability of Relevant Goods and Services”, 03.10.2022, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_22_5443